

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

שרותי בריאות הציבור

Public Health Services

סימוכין: 2016394
30 באוגוסט 2017

מר אמנון מרנדה, עורך ראשי

לכבוד

אבי בן טל, מנכ"ל

ידיעות אינטרנט, ת.ד. 7324 תל-אביב, מיקוד 61072

ובדואר אלקטרוני editor-in-chief@y-i.co.il

שלום רב,

הנדון: הטעיית הציבור – מדור בריאות Ynet

יפה שיר רז – "הריטלין, המחלה שהומצאה לכבודו" כתבה מיום 23.8.17

לבדיקת הוועדה למניעת הטעיית הציבור בפרסום במשרד הבריאות הועבר מאמרה של עיתונאית בשם "ד"ר יפה שיר רז אשר פורסם במדור הבריאות ביום 23.8.17, והנושא את הכותרת "הריטלין, המחלה שהומצאה לכבודו והקשר הכלכלי המפוקפק", "להלן: המאמר".

1. אין עוררין כי, לאמצעי התקשורת חובה ואחריות במסירת מידע אמין ומהימן לציבור בנושאי בריאות, בפרט כאשר מדובר במדור הבריאות המתפרסם באתרכם מידי יום ובמידע שיש בו, יש כדי להשפיע על בריאות הציבור. חובתכם לטעמנו מקבלת ביטוי במסירת מידע מדעי ורפואי מהימן, תוך מתן תמונה מאוזנת ושקולה בדבר אפשרויות אבחון או טיפול כאשר מתוארות או נשללות אפשרויות טיפול, וכן גילוי נאות של כל זיקה, קשר כלכלי או, ניגוד עניינים ביחס לעיתון ואף לעיתונאי עצמו.

2. מבדיקתנו, מדור הבריאות במאמר שבנדון, במעטה של "סקירה היסטורית" בנושא רפואי מביא בפני הציבור גיבוב של חלקי מידע, מידע שאינו מבוסס מדעית וחצאי אמיתות, באופן הגורם להטעיית הציבור. מן הכתבה עולה מסר ההפחדה ויש בה כדי להשפיע על קבלת החלטות במצבים רפואיים ואף העברת מסר של הפחדה.

3. המאמר מוצג כ"סקירה ההיסטורית" אולם בפועל מתאר בפני ציבור הקוראים, את מחלות הפרעות הקשב וריכוז כמחלה שהומצאה ככלי לשיווק תרופה. במאמר מתארת ד"ר שיר רז באופן בלתי מדויק לחלוטין דרך ההתקדמות באבחון של מחלה, ההתקדמות בהתוויות של התרופה ונושאים נוספים, באופן המציג את המחלה כפיקציה מוחלטת.

4. ד"ר שיר רז במאמרה, מתיימרת להביא בפני הקורא מידע עובדתי מבוסס, הנוגע להפרעות קשב וריכוז והטיפול בהם לרבות טיפול התרופתי בתרופה ריטלין, נפתחת בכותרת האמורה וממשיכה בקביעה הבאה: "איך קרה שקודם נוצרה התרופה ורק אחר כך נוצרה ה"מחלה"... " וזאת כאשר הכותרת מוצגת כבעלת תואר ד"ר.

5. בהמשך הכתבה וכביסוס לקביעה הבלתי משתמעת מביאה גב' שיר רז אוסף של חלקי מידע, חצאי אמיתות וטעויות פסאודו רפואיים ומקצועיים זאת ללא קשר למחקר המדעי ועולם הרפואה.

6. נעמיד דברים על דיוקם בתמצית תוך הפניה למקורות, זאת על מנת למנוע הטעייה נוספת של הציבור וכן לאפשר למערכת YNET והכותבים להתעדכן.

7. בראשית הדברים יודגש, המאמר מתמקד באופן מוטעה ומטעה בתרופה אחת וקובע נחרצות כי "מחלה הומצאה לכבודה" של תרופה זו. המאמר משמיט את העובדה כי ישנן תרופות נוספות ולאותן התוויות (הפרעות קשב וריכוז), וכן את העובדה כי לתרופות אלו התווייה לשימושים רפואיים אחרים, די בכך כדי להוות הטעייה

8. אשר ל"סקירה ההיסטורית" במאמר. למרות קביעתה הנחרצת והבלתי מבוססת של הכותרת, הפרעות קשב וריכוז שהיום מאובחנות כ-ADHD תוארו כבר במאה השמונה עשרה על ידי שני רופאים,

ד"ר מלכיאור אדם וייקארד וד"ר סר אלכסנדר קריצ'טון^{i ii}. בשנת 1902 מתפרסם תיאור מדעי מסודר של ההפרעה ממנה סבלו ילדים והמוכרת כהפרעות קשב וריכוז על ידי מי שנחשב אבי רפואת הילדים הבריטית – סר פרדריק סטילⁱⁱⁱ.

9. הפרעות קשב וריכוז מוכרות מזה מאות שנים, להפרעות אלו יש גורמים גנטיים, פסיכולוגיים וסביבתיים המטופלים במגוון של דרכים, בין היתר טיפול תרופתי הכולל תרופות מבוססות החומר הפעיל בשם methylphenidate, כגון גם את תרופת הריטלין ותרופות אחרות.

10. הטיפול התרופתי בהפרעות קשב וריכוז- גם כאן מטעה גבי שיר רז במאמרה ויש להעמיד דברים על דיוקם. הטיפול התרופתי הראשון בילדים עם הפרעות קשב וריכוז התבצע ב-1937 זמן רב לפני פיתוח תרופת הריטלין. ד"ר צ'רלס ברדלי, מגלה בשנת 1937 שבנזדרין (אמפטמין) "שיפר באופן מדהים את ההתנהגות והביצועים בבית הספר" של 14 מתוך 30 ילדים עם הפרעות התנהגות^{iv v}. במקור ברדלי בכלל נתן לילדים בנזדרין כטיפול לכאב ראש, אך הוא שם לב להשפעות האחרות של התרופה ובזכות כך פתח את הדלת לטיפולים תרופתיים ב-ADHD - גם מבוססי אמפטמין (אדרל) וגם אחרים (ריטלין, בין היתר).

11. המאמר מטעה גם בהתייחסות לתרופת הריטלין עצמה. כפי שצינו השימוש בתרופה בשם המסחרי "ריטלין" אינו הטיפול התרופתי הראשון והיחיד להפרעות קשב וריכוז, וההתייחסות המדויקת הינה לחומר הפעיל - methylphenidate. הפטנטים הראשונים לשימוש בריטלין נרשמים בשנת 1950 כאשר בשנת 1954 מתפרסם מאמר שהראה שהחומר הוא פסיכוסטימולנט, ה"מגביר" את פעילות המוח, וחברת "סיבה" הוציאה פטנט על שימוש בריטלין לטיפול בהפרעות פסיכולוגיות.

12. בשנת 1956 כבר החלו להשתמש ב- methylphenidate לטיפול בתרדמת (קומה) בעקבות הרעלה מסמים, בדיכאון ובנרקולפסיה^{vi}. בשנת 1959 כבר השתמשו בה לטיפול בילדים עם הפרעות התנהגותיות^{vii}, ספציפית בילדים עם בעיה שהייתה מוכרת עשרות שנים - ADHD, שאז עוד כונתה "מצב נפשי חריג"^{viii}.

13. **המסקנה ברורה, המחלה לא הומצאה לכבודם של תכשירים בעלי החומר הפעיל methylphenidate, כגון מדיקינט, קונצרט וריטלין ואחרים.**

14. במאמרכם אתם מגדילים לעשות ומביאים בפני ציבור הקוראים ציטוט חלק של ד"ר אייזנברג ליאון, פסיכיאטר ילדים. ד"ר אייזנברג מתואר במאמר כ"אבא המדעיי" של הפרעות קשבת וריכוז, ובתוספת הקביעה לפיה אמר לפני מותו ש-"ADHD היא דוגמה מובהקת למחלה מומצאת". שיר-רז אף טענה שהוא הוסיף ואמר ש"מעולם לא הייתי חושב שההמצאה שלי תהיה כה פופולרית".

15. כפי שכבר ראינו הבסיס המדעי להפרעות קשב וריכוז מתואר על ידי פרדריק סטיל, שתאר את המחלה עשרות שנים לפני ד"ר אייזנברג. ואשר לציטוט דבריו של ד"ר אייזנברג, ציטוט חלקי זה נבחר לכתבה בקפידה אולם הוצא מהקשרו^{ix}

**משרד
בריאות**
לחיים בריאים יותר

שרותי בריאות הציבור

Public Health Services

הציטוט של אייזנברג מופיע בכתבה מ-2012 ב"ד"ר שפיגל" ^x, ולפי הכתבה הוא נאמר ב-2008. הציטוט המלא " [אייזנברג] אמר שמעולם לא היה מעלה בדעתו שהתגלית שלו תהפוך יום אחד לכה פופולרית. [לתשומת לבכם שהוא אמר תגלית ולא המצאה. יחי ההבדל!]. "ADHD היא דוגמה משובחת להפרעה מיוצרת [או מומצאת], אמר אייזנברג. "לנטייה הגנטית ללקות ב-ADHD [מיוחסת] חשיבות מופרזת לחלוטין. " במקום זאת, פסיכיאטרים של ילדים צריכים לקבוע באופן יסודי יותר את הסיבות הפסיכוסוציאליות שיכולות להוביל לבעיות התנהגות, אמר אייזנברג. האם יש מריבות עם ההורים? האם ההורים פרודים/גרושים? האם יש בעיות במשפחה? שאלות כאלו חשובות, אבל לוקחות זמן רב, אמר אייזנברג, והוסיף באנחה: "הכי קל פשוט לרשום במהירות גלולה".

16. כלומר, ממכלול דבריו של ד"ר אייזנברג עולה שלא התכוון שהפרעות קשב וריכוז דמיוניות, אלא שלדעתו הגורם העיקרי להן נובע מגורמים פסיכולוגיים וסביבתיים ולא מגנטיקה. הוא גם מעביר ביקורת על הקלות שבה נותנים לדעתו תרופות פסיכיאטריות.

נוסיף ונדגיש, מדע ורפואה לא תלויים בדעתו של איש אחד, אלא מבוססים על מחקרים ועל ראיות, לקיומן שלהפרעות קשב וריכוז בסיס מחקרי ומדעי מקובל, עוד לפני הולדתו של ד"ר אייזנברג, כאשר מחקרים רבים וחוקרים רבים הראו שהפרעות קשב שיש אפשרות לטפל בהן, בין היתר באמצעות תרופות.

17. חמור מכך המאמר מבסס את טיעונו על "קשר כלכלי" וטיעונים לפיהם המטרה העומדת בפני מטפלים היא הרצון להתעשר, מעין ניסיון להפחיד את הציבור, פשוטו כמשמעו.

18. המאמר מביא בפני הקורא מידע מטעה בחוסר שקיפות מוחלט תוך מתן המלצות רפואיות. מאמרים מעין אלה עלולים להביא לפגיעה ישירה בבריאות הציבור כולו. פרסום זה עלול לגרום להורים וילדים לא ליטול טיפול שיכול לשפר את איכות חייהם, הערכתם העצמית, הישגיהם הלימודיים והאקדמיים ואף את מעמדם החברתי, כפי שידוע ומוכר היטב בספרות המקצועית.

19. בנוסף גבי שיר רז והמערכת שוב חוטאים באי גילוי נאות בהציגם את כותבת המאמר כד"ר שיר רז. ד"ר שיר רז נוהגת לחתום על מאמריה המעין רפואיים בתארה האקדמי מבלי לפרט את נושא התואר. ברור לכל כי כאשר כותב מאמר זה מוצג כדוקטור ללא פירוט, התואר מטעה את הציבור.

20. כל שעל מערכת ynet היה לעשות הוא להציג בפני הציבור בתחילת המאמר ובסופו, מהו עיסוקה של ד"ר שיר רז תוך הבהרה ברורה כי ד"ר שיר רז אינה מוסמכת ברפואה.

21. לאור האמור לעיל הנכנס נדרשים לפרסם את פנייתנו אליכם במדור הבריאות, להסיר את המאמר, וכן להוסיף הבהרה למאמריה של ד"ר שיר רז, לפיה "ד"ר שיר רז אינה מוסמכת לעסוק ברפואה או מקצוע בריאות כלשהו, המידע הניתן על ידה אינו יכול להנחות את ציבור החולים או לשמש כהמלצה או הוראה רפואית".

בכבוד רב ובברכה,

ד"ר טל לביא

א. חקורניד

העתק : פרופ' איתמר גרוטו, משנה למנכ"ל, משרד הבריאות.
ד"ר רבקה שפר, ראש שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות
פרופ' איל שוורצברג, ראש מערך הרוקחות והאכיפה, משרד הבריאות

e Earliest Reference to ADHD in the Medical Literature? Melchior Adam Weikard's Description in 1775 of "Attention Deficit" (Mangel der Aufmerksamkeit, Attentio
<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1087054711432309>- (Volubilis

<https://doi.org/10.1177/1087054708315137>- An Inquiry Into the Nature and Origin of Mental Derangement ii

- (ON SOME ABNORMAL PSYCHICAL CONDITIONS IN CHILDREN. Lancet 159, 1008-1013 (1902 Still, F. The Goulstonian Lectures iii
<http://www.sciencedirect.com/.../pii/S0140673601749847>

- (Strohl, M. P. Bradley's Benzedrine Studies on Children with Behavioral Disorders. Yale J. Biol. Med. 84, 27-33 (2011 iv
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3064242>

<https://dx.doi.org/10.1176/ajp.155.7.968>- Charles Bradley, M.D., 1902-1979 v

<...lpg=PA178&https://books.google.com/books?id=MwpQWcIKMzAC>- The 100 Most Important Chemical Compounds: A Reference Guide vi

- (Knobel, M. Diagnosis and treatment of behavior disorders in children. Dis. Nerv. Syst. 20, 334-340 (1959 & .Lytton, G.J vii
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/14419219>

- (ON SOME ABNORMAL PSYCHICAL CONDITIONS IN CHILDREN. Lancet 159, 1008-1013 (1902 Still, F. The Goulstonian Lectures viii
<http://www.sciencedirect.com/.../pii/S0140673601749847>

<http://www.snopes.com/politics/quotes/adhd.asp>- Work of Fiction ix

<http://www.spiegel.de/spiegel/print/d-83865282.html>- Schermtut ohne Scham x

דואר אדום מגזזויר - מפות - דעות - בלייזר - מדע - אסטרולוגיה - סרטי - מיוחדים - קרייה - בעלי מקצוע - בטיח - חגיגות - דרשים - אלבומים - רכב חדש - English

הפנו את ynet לאתר הבית

ynet

תחזית: תל אביב 31C

בריאות איכות חיים

בריאות ואיכות חיים

מפענח הבדיקות כאבי ראש כאבי גב שאיפות גדולות דוקטור, אני רק שאלה הטיפ היומי מקצה שיפוצים לחיות עם סוכרת רשלנות רפואית

הריטלין, המחלה שהומצאה לכבודו והקשר הכלכלי המפוקפק

השבוע התבררנו שבישראל מונפקים מדי שנה כמיליון מרשמים לריטלין ודומיו. ד"ר יפה שיר רז צוללת אל תוך ההיסטוריה של התרופה, שבכלל לא ידעה שהיא כזאת עם המצאתה. מי הייתה ריטה, שעל שמה קרויה התרופה, איך קרה שקודם נוצרה התרופה ורק אחר כך נוצרה ה"מחלה", ובמה הודה המדען שנחשב לאבי ה-ADHD זמן קצר לפני מותו

ד"ר יפה שיר רז פורסם: 23.08.17 08:53

שיעור היסטוריה על ריטלין שלמדתי יחד עם ילדי

תשווקה בגידות ומימיות בעקבות היופי שמשגע את העולם - "קדחת הצבענים" ...

YouTube

הלך המצבר? תכיר את הכפתור שיציל אותך

INSITE 17

Sponsored Links by Taboola

1. ביהמ"ש קבע: בן 3 יחסן - למרות התנגדות אמו
2. הריטלין, המחלה שהומצאה לכבודו והקשר הכלכלי המפוקפק
3. מוטרונו: "ואז הרופא הפליק לי על הישבן"
4. המספרים בחשפים: כמה מרשמים לריטלין מנופקים בישראל?
5. תביעה: הרופא סירב לראות החולה בלילה - בבוקר הוא כבר מת
6. מיינסטרים: איכות חיים לא, בטיח ואיכות חיים

Promoted Links by Taboola

נדק נשכח לאחר ניתוח בצוואר של בן 3-

לאיש שידאג לכם במקרה של מחלה, קוראים יאיר טהר. תכיר...
בריאות INSITE

הנשים של חברת "סבע": כך נראה גירל-פאנור אמיתי
ynet

מכירים את ריטה? לא, לא התכוונתי לזמרת שלנו, אלא לריטה פניזון. לא? אז כדאי מאוד שתכירו אותה. כי הגברת החביבה הזאת היא זו שעל שמה נקראת התרופה הכה פופולרית, שמתברר שרילין מרשמים שלה ניתנים מדי שנה בישראל - ריטלין.

עורך הדין אור סדן, היועץ המשפטי של התנועה לחופש המידע, חשף השבוע שבארבע השנים האחרונות חלה עלייה של עשרות אחוזים במספר המרשמים לריטלין שהונפקו בקופות החולים. לכבוד החשיפה הזו תרגמתי קטע מתוך אחד השיעורים שלו על מיתוג תרופות - שיעור היסטוריה קצר ומאלף על תולדות התרופה הזו, ואיך היא (ניתר הממריצים ממשפחת המתילפנידאט) הפכה לאחת ההצלחות המסחריות המסחררות ביותר בעולם הפארמה.

הרגישה שהתרופה "ממריצה" אותה. ריטה פניזון

שתף בפייסבוק

הדפסה

שליח כתבה

התשמה לדיוור

תגובה לכתבה

עיתון ישי לחדוש מתנה!

infomed

רופאים בתחום
Dip.Ac דרוז ויסר
ממחנה לרפואה
השלישית מספר
באמצעות ויפון
סיני צמחי. קרא
עוד

ד"ר צבי כהן
ממחנה

לכל הרופאים בתחום

המטקול
שלכם תקוץ

הפדונמים
הרפואיים

3,000 ש"ח שכר דירה
מרכישת משרד ב-400,000
ש"ח בבני ברק
מסקיט Real-Invest
ההרשמה להגדלת הגרין
קארד פתחה, אל תפספסו
את ההזדמנות! בדיקת זכ...

SkyJump טרמפולינות
בנגול ת"א החל מ-20 ש"ח
לתישה <<

קבלו עכשיו הצעה On-Line
לביטוח מקיף לרכבו
לפגעת מחיר <<

ידיעות אחרונות-מהדורת
סופ"ש לחדוש מתנה!
היכנסו עכשיו <<

Samsung Galaxy Note8
לחצו עכשיו להזמנה מוקדמת!
לתישה <<

עוד לא מאוחר הזמינו עכשיו
סיסה זולה לחדש אוגוסט
הספידו עצמי <<

יונדאי איניק אוטו 2017
ב-1,949 ש"ח תשלום חודשי
לתישה <<

Asics Noosa מבצע מטרון
11 ב-299 ש"ח בלבד!
לתישה <<

399
 במקום 1227
 לרכישה

הורים: אם תחסכו לילדכם רק 180 ש"ח בחדש, כמה יהיה להם בגיל 221?

הוא רצה שאשתו לשלם לא תצטרך לעבוד יותר. הנה מה שהוא עשה

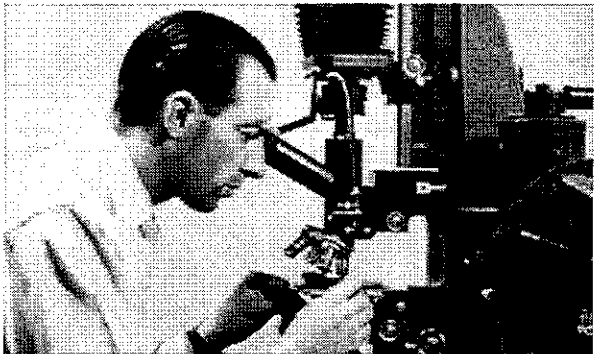
Sponsored Links by Taboola

אז ריטה שלנו, ששמה המלא מרגריטה, הייתה, כפי שתכלו להיווכח בתמונה, חובבת טניס מושבעת. היה לה גם בעל מוצלח בשם לאנדרו, שב-1944 עבר בחברת התרופות "סיבה" (לימים נובארטיס). כמו הרבה מדענים באותם ימים הוא לא חשש לנסות את התרופה על עצמו, והוא גם נתן אותה לריטה יקירתו. לאחר שנטלה אותה פעם או פעמיים, ריטה הרגישה שהתרופה "ממריצה" את הביצועים שלה ולכן נהגה לטול אותה לפני כל משחק. כמחווה חמנסית החליט לאנדרו לקרוא לתרופה "ריטלין".

עוד כתבות:
 הזינוק בשימוש בריטלין: יותר מבוגרים מקבלים התרופה?
 מחקרים: השפעת הריטלין והקונצרטת מוסלת בספק
 "ריטלין - ההבדל בין הצלחה מסחררת לכישלון מוחץ"

לחברה, לעומת זאת, לקח כמה שנים עד שהחלו לחקור לעומק את התכונה הממריצה של התרופה, ורק ב-1954 היא זוהתה כסטימולנט. בעקבות הגילוי החלה "סיבה" ב-1957 לשווקה לטיפול בעייפות כרונית, דיכאון ונרקולפסיה, ובשנים הבאות היה כנראה מי שהבין שלתרופה הזו יש קהל פוטנציאלי הרבה יותר נרחב, ואט אט נספו עוד אידיקציות - לטיפול מצב הרוח גם לטיפול בילדים "בלתי מסתגלים".

רואו זה פלא, בתחילת שנות השישים צצה לה הגדרה חדשה בספרות הפסיכיאטרית: "פגיעה מוחית מינימלית" (MDB).

לאנדרו פינזון ממעבדה של חברת "סיבה", 1937

ב-1968 כבר כללה האגודה האמריקנית לפסיכיאטריה את ה"מחלה" החדשה ב"תנ"ך" שלה, ה-DSM (ספר האבחנות הפסיכיאטריות), תחת ההגדרה "תגובה היפרקינטית של הילדות".

- ומאותו רגע ואילך הלכה ההגדרה והתעדכנה במהדורות הבאות של ה-DSM:
- ב-1980, במהדורת ה-DSM 3, שונתה ההגדרה ל-ADD עם או בלי היפראקטיביות.
 - ב-1994 הולידה מהדורת ה-DSM 4 "תת-סוגים".
 - ב-2013 - בעוד במהדורות הקודמות ADHD אובחן לפי תסמינים שהופיעו עד גיל 7, המהדורה החדשה - DSM 5 - הרחיבה את האפשרות להופעה של התסמינים עד גיל 12 גם כללה התייחסות למבוגרים.

וכך, ככל שהמחלה הפכה למומחגת ומוכרת יותר - הלך ועלה מספר הילדים ובני הנוער המאובחנים עם ADHD ובקשר ישיר עלה מספר המרשמים לריטלין. בישראל, עוד לפני הזינוק הזה, מספר הילדים המאובחנים כבעלי הפרעת קשב וריכוז הוכפל מאז 2005 (6.8% מהילדים) ועד 2014 (14.4%).

מספר האבחונים ממשיך לזנק. ADHD (צילום: shutterstock)

בה בעת חלה עלייה דרמטית גם במספר הילדים המטופלים בתרופות. ב-2005 טופלו בהן 3.5% מכלל הילדים בישראל, לעומת 8.5% בשנת 2014 - פי 2.4.

המצאה פופולרית
 מי שנחשב ל"אבא המדעי" של ADHD היה ד"ר לואיס אייזנברג, פסיכיאטר אמריקני בעל שם עולמי ומוקד מוביל בתחום, שערך מחקרים על תרופות פסיכיאטריות במשך למעלה מארבעה עשורים. הוא היה גם מקובעי המדיניות בתחום וישב בוועדה המייעצת ל-DSM.

בסך ופיתע אתכם לגלות שהתברר שהיו לו גם קשרים כלכליים הדוקים עם יצרניות התרופות. הפסיכולוגית האמריקנית ליסה קוסגורוב ועמיתיה חשפו במחקר כי התקיימו "קשרים כלכליים בין פאנל חברי ה-DSM 4 לבין תעשיית הפארמה" וכי "מבין 170 חברי הפאנל, 96 חברים היו בעלי קשר כלכלי אחד או יותר עם החברות בתעשיית הפארמה. 100% מהחברים בפאנלים על הפרעות מצב רוח וכיזופוריה והפרעות פסיכוסיות אחרות - היו בעלי קשרים כלכליים לחברות תרופות".

USA - Live, Work & Study
 היכן הכי משתלם לרכוש מוליטיפוקל של צייס? יאנו לבדוק zeiss_prices
 סיאט איביזה החדשה - כבר לא רק של צעירים SEAT
 "יש רגעי אושר בחיי": איך צומחים אחר שמאבדים ילד
 Promoted Links by Taboola

אז אולי מתוך נקיפות מצפון, אולי סתם כבר היה סבילי, אבל נחשו מה אמר ד"ר אייזנברג בריאיון האחרון שלו לפני מותו? "ADHD היא דוגמה מובהקת למחלה מומצאת". לא יאמן, נכון? אבל זה בדיוק מה שהוא אמר ועוד הוסיף: "מעולם לא הייתי חושב שההמצאה שלי תהיה כה פופולרית".

ולקיסח, אם נשוב ונתעניין בעלילות הזוג פניזון, נגלה שב-1950 הוציא ליאנדרו פנטס על שיטה משופרת לייצור מתילפנדאט, הוא מונה לסמנלל חברת "סיבה", והוא זריטה חיז באושר ועושר עד מותו ב-2003.

ד"ר יפה שיר רז היא הכתבת הראשית של מגזין "מנטה"

מצאתם טעות בכתבה? כתבו לנו

🔗 לפניות לכתבות <

שלחו כתבה	הרשמה לניוזלטר	עיתון שישי לחדש מתנה!	שתף ב-	שתף ב-
תגיות: ריפלין, הכרעות קטב				

Promoted Links by Taboola

קוויקי: רכבת ההרים האדירה בעולם

עוד לא בן 30 – היזם שמלחיץ את הבנקים וחברות הביטוח
צרכנות פיננסית סיקטי

מובילאיי לא לבד: המערכת החכמה לרכב שעושה כבוד בעולם
insite רכב

ישראלים שמלדו לפני 1967 וצברו מעל 300 אלף זכאים להטבת מס מהמדינה
ריאלי - מגזין כלכלי

לוסי דובינצ'יק: "מודה לכולם על האהבה והתמיכה"

מלני טראמפ הודתה לצ'לסי קלינטון שהגנה על בנה

211 344

ראשי: [מחזור להתחלה](#)

- 213. שמתם לב שרוב התגובות זהות ארו (23.08.17)
- 212. דר' לתקשורת כותבת על תחפויות ריבה (23.08.17)
- 211. Ynet, למה אתם פחד? (24.08.17)
- 210. כל הכבוד על הכתבה הזאת! חשוב שכל ההורים יקראו (23.08.17)
- 209. כל מחלה שלא ניתן לבדוק בכלים אובייקטיביים (23.08.17)
- 208. חב המחלות האלה מומצאות (23.08.17)
- 207. חצופה ומתמשאת מירי, פ'ית (23.08.17)
- 206. צודקים; בחולי הזיהי הם Dr Ph.D ולא Dr העשוי להישמע כמו MD (23.08.17)
- 205. רכילות פיקנטית, משמח לשמוע שריטה ולאנדרת חיז בעושר ועושר (לת) עד סוף הימים . ונודה על המדע! (23.08.17)
- 204. החחח תראו באיזו תלבושת משים שיחקו טריס בשמות השלושים...מצחיק (לה) (23.08.17)
- 203. חולי נפש עבדים נרצעים שכמוכם, תפסיקו להשמיע, נהייתם עיוורים הנקטת את העיניים, הסוגלנו סביב. . (23.08.17)

202. יפה תעשי לי ילד!!! (לת)
(23.08.17)
201. בושה ל YNET
נעה (23.08.17)
200. ד"ר לתקשורת. אפס קשר לעולם המדע והרפואה. שלא תתבלבל. (לת)
(23.08.17)
199. מחלה מומצאת? רטלין הוא ממשפחת האמפטמינים הגורם לכמה דברים ב
אי-יציבות. (23.08.17)
198. הכותבת הוסמכה לדוקטור (Ph.D.) בחוג לתקשורת מאוניברסיטת חיפה
(23.08.17)
197. רשלנות שעדיין לא מצאו את הסעיף בחוק לעצור טחלים שמקבלים כסף
(23.08.17)
196. כתבה אדירה! תודה! (לת)
(23.08.17)
195. ליטל מעתוק על רטלין
(23.08.17)
194. הבנת הנקרא: איפה כתוב בכתבה שלכל חפא יש קשר כלכלי?? (לת)
(23.08.17)
193. וואו, הידע שלה ממש מעצבן אתכם. הטחלים שלכם עובדים במרץ (לת)
(23.08.17)
192. "רמאות" - אומר הטחול שמקבל כסף מיצרנית התחפה (לת)
(23.08.17)
191. את מעדיפה לעשות עוול לילד שלך ולא לכדור? (לת)
אמא (23.08.17)
190. תקראו את זה, למי שקורא אנגלית - זה מסביר את ההוצאה מההקשר
ציטוט והוציא מהקשר! (23.08.17)
189. רק משוגעים לקחים רטלין
זה נמרץ (23.08.17)
188. לכל ההורים, הבת שלי סיימה המדסה בטכניון עם רטלין
(24.08.17)
187. מאיפה הציטוט של ה"ממציא"?
ד"ר (23.08.17)
186. המתכת חוטאת לילדים שרטלין עוזר להם (לת)
טתם מפחידה הורים (23.08.17)
185. בארה"ב החפאים כבר כ-5 שנים אומרים בגלוי שאין בכלל מחלה כזו
מאיה (23.08.17)
184. גם הרואן בתחילתו היה תרופה לטרשת נפוצה אז מה?
דוד (23.08.17)
183. היום אנחנו חכמים יותר. יש אנשים שקשה להם ומעזרים בהם
התקדמנו ושוב שלך (23.08.17)
182. "הפרעת קשב וריכוז" היא אפיון חשיבה!
אנתון הפסיכולוג, דדום (23.08.17)
181. למה שהפסיכיאטרים לא יגידו שילדות היא מחלה...
לילית (23.08.17)
180. דוקטור בתכום התקשורת!!! מומחית לתוספי תזונה!! אז ברור מה
(23.08.17)
179. דוקטור**לתקשורת** לא מבינה הרבה ברפואה
יוסי 2. הרצילה (23.08.17)
178. עוד פעם סייטולוגים?
אבי (24.08.17)
177. עלק מחלה סימפטום שקיים אצל ילדים והרבה אנשים באופן טבעי
מעשיר את חברת הפרדה (23.08.17)
176. היא ד"ר לתקשורת. היה מקום לגילוי נאות, גברת ד"ר.
ויקיפדיה (23.08.17)
175. למה לא מצוין שהכתבת היא דוקטור לתקשורת?
רנו (23.08.17)
174. מה זה בדיוק בעלי קשרים? מחזיקי מניות? נו באמת
דויד (23.08.17)
173. כתבה פח, אתר פח של ד"ר לתקשורת
טייטלוגיהרהרה (24.08.17)
172. הרפאים הם סוחר סמים ברישיון של חברות תרופות שמתחזות ביניהן
אסטרוואי (23.08.17)
171. נושא חשוב - כתבה לא ראויה
שמעון, תל אביב (23.08.17)
170. ד"ר יפה שירר היא ד"ר בתקשורת.
גמיר (23.08.17)
169. הכותבת היא ד"ר לתקשורת - שימו לב (לת)
(23.08.17)
168. ועד אז היו ילדים עצלנים, רעים ועוד כל מי הגדרות
(23.08.17)
167. אכן, יש אמת
סוני (23.08.17)
166. כל מי שיקח רטלין באופיו ישתפח, כי זה סם ממרץ, אך שתי
BlackMamba (23.08.17)
165. על אחיקה עיתונאית שמעתם?
מאיר (23.08.17)
164. תקשורת. הדוקטורט הוא בתקשורת. יופי טמקא. אפסים.
לא רופא ולא מתחזה. (23.08.17)